

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

47

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-77-X

BRNO 2006

PD 1520/47.2006

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Petr Škrdl

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

47 (2006)

97220/07

07220/07

Obrázek na obálce
Cover illustration

Pekárna. Kamzík (*Rupicapra rupicapra*). Foto M. Frouz

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-77-X

Copyright © 2006 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz/3calcz.htm>

9395458

1974-II) byly v roce 2005 prozkoumány dva standardní čtverce tzv. „nové“ mikulčické čtvercové sítě (čtverec o straně 5 m). Tento výzkum (plocha P 2005, čtv. -17/-30 a -18/-30), ač rozsahem nevelký, byl prováděn velmi detailně (samozřejmě je např. ruční odkryv již od dnešního povrchu) a vůbec poprvé v nově navrženém interním mikulčickém archeologickém systému, který zahrnuje moderní – a především jednotný způsob dokumentace terénních situací a evidence, kategorizace či inventarizace samotných nálezů. Nový systém archeologické práce jistě přispěl k zrevidování a především doplnění některých terénních pozorování, která při metodice a způsobu provádění starších mikulčických výzkumů běžně unikala či byla příliš zjednodušována. Výzkum popisované plochy P 2005 mimo jiné přinesl i nové poznatky o podobě nadzemních jílovitých podlahových úprav, typických pro celé sídliště v severním podhradí. Podobné podlahové úpravy, ovšem tvořené čistým pískem, jsou běžné na opevněném předhradí i v centrální části hradiště, na vlastním „knížecím hradě“.

Velkou část sledované plochy zabíral obj. 892. Jednalo se o téměř v celém obrysu odkrytou podlahovou úpravu, náležející domu s kamenným otopným zařízením a (nejspíše) srubovou konstrukcí. Nejednalo se o jednolitou vrstvu, ale o heterogenní navážku, obsahující i archeologický materiál soudobého, tedy velkomoravského stáří. Celkové rozměry této podlahové úpravy byly odhadnuty na 8,5 × 5 m, jednalo se tudíž o obydlí nadstandardní velikosti.

Nejzajímavějším zjištěním však byla přítomnost koster čtyř jedinců (antropologické posouzení dosud není k dispozici, ale jednalo se o dvě malé děti, jednoho ještě nedospělého jedince a jednoho – snad – starce), pietně uložených přímo na povrchu podlahy zmiňovaného obj. 892 (při téměř shodné orientaci SV–JZ), bez hrobových jam, tedy asi jen provizorně přihrnutých (snad) destrukcí domu. U jedné z dětských koster bylo nalezeno větší množství skleněných korálků různého typu spolu s masivním bronzovým prstenem a dalším železným kroužkem a tři jednoduché kroužkové bronzové náušnice s uzlíky, z nichž jedna měla prokazatelně i spodní závěsek. Podobné pohřby bez hrobových jam byly zachyceny i ve dřívě zkoumaných plochách v areálu severního podhradí, vždy však roztroušeny na volném prostranství mezi obydlími.

Z bohatého archeologického materiálu pocházejícího z popisované plochy P 2005 vyniká nález dvou travních kos, většího počtu sekerovitých hřiven, dvou železných ostruh, deformované stříbrné náušnice s jednoduchým hrozníčkem (ze zásypu jámy u SV hrany podlahy 892) a značného množství strusky (asi 13 kg na ploše 50 m²).

Výzkum plochy P 2005 společně s přihlédnutím k výsledkům nového zpracování starých výzkumů v severním podhradí mikulčického hradiště (Mazuch 2005b) umožňuje s vysokou pravděpodobností ztotožnit zánik sídliště v tomto areálu s historickým koncem velkomoravského státu na počátku 10. stol.

Marian Mazuch

Literatura

Mazuch, M. 2005a: *Mikulčice-Valy (okr. Hodonín), Plocha P 2005 – areál „severní podhradí“*. Nálezová zpráva č. 79, uložena v archivu ARÚ AV ČR Brno, č.j. 128/06.

Mazuch, M. 2005b: *Mikulčice-Valy (okr. Hodonín), Plocha P 1974-II – areál „severní podhradí“*. Nálezová zpráva č. 46, uložena v archivu ARÚ AV ČR Brno, č.j. 127/06.

Poláček, L., Marek, O. 1995: Die Grabungen in Mikulčice 1954–1992. Geschichte, Grabungsmethoden und Dokumentation. In: F. Daim – L. Poláček (Hrsg.), *Studien zum Burgwall von Mikulčice I*. Brno, 13–82.

Resumé

Burgwall Mikulčice-Valy, nördliches Suburbium, Grabungsfläche P 2005. Mittlere Burgwallzeit. Siedlung. Programmierete Grabung.

MIKULČICE (okr. Hodonín)

Hradiště Mikulčice-Valy, poloha „Těšický les“, plocha T 2005-I, II. Střední a mladší doba hradištní. Sídliště, pohřebiště. Zjišťovací výzkum.

V červenci a srpnu 2005 provedl Archeologický ústav AV ČR Brno, pracoviště Mikulčice, zjišťovací archeologický výzkum v prostoru zalesněné písčité duny „Těšický les“ v podhradí slovanského hradiště Mikulčice-Valy. V tomto areálu byly již dříve zkoumány dvě větší plochy: v roce 1960, a to VI. kostel s pohřebištěm v jižním cípu duny (Poulik 1963) a v 60.–70. letech minulého stol. rozsáhlé pohřebiště s doklady dřevěné kultovní (?) stavby v severovýchodní vrcholové části duny (poloha „Klášteřísko“ nebo „Kostelec“; Klanica 1985; Kavanová 1999). Kromě toho byla v areálu Těšického lesa v 50.–70. letech minulého stol. vykopána řada sond, z nichž některé postrádají dokumentaci (Klanica 1985; Poláček – Marek 1995, 36–37).

V roce 2005 byly v západní části duny položeny dvě nové sondy, T 2005-I (1 × 25 m) a T 2005-II (1 × 30 m). Cílem výzkumu bylo ověření rozsahu a charakteru osídlení v nejbližším okolí hradu. Terénní práce potvrdily poměrně intenzivní osídlení místa a existenci dosud neznámého pohřebiště z 9. stol. a patrně i mladšího období. Větší část hrobů byla bez nálezů, hrob 2020 obsahoval sekeru, další dva jedinci měli u sebe dýku a váček s proprietami. Ukládání hrobů ve více vrstvách nad sebou svědčí v tomto případě spíše o dlouhodobém než intenzivním pochovávaní. Podobně jako u dalších areálů na písčitých dunách v mikulčickém podhradí je i zde charakteristické, že se hroby překrývají se sídlištními objekty. V jednom z těchto objektů byly nalezeny ve větším počtu fragmenty z jedné nebo dvou pražnic. Osídlení, které zde existovalo asi od 8. stol., bylo během 9., případně 10. stol. přerušeno pohřbíváním. Přesnější časové vymezení těchto fází nám zatím uniká. Určité osídlení zde existovalo ještě v době 11.–13. stol.

Zvláštnosti pohřebiště jsou anomálie v pohřebním ritu. Příkladem jsou dva jedinci uloženi proti sobě v jednom hrobě, oba bez rukou a spodních částí dolních končetin, nebo hrob s lebkou překrytou a roztržštěnou kameny.

Lumír Poláček, Jaroslav Škojec, Petr Čáp

Literatura

Čáp, P. 2005: *Mikulčice-Valy (okr. Hodonín), plocha T 2005-I v „Těšickém lese“*. Nálezová zpráva č. 80, uložena v archivu AU AV ČR Brno č. j. 123/06.

Kavánová, B. 1999: Mikulčice – sídlíště na „Klášteřsku“. *Přehled výzkumů* 40 (1997-1998), 65–125.

Klanica, Z. 1985b: Mikulčice-Klášteřsko. *Památky archeologické* 76, 474–539.

Poláček, L., Marek, O. 1995: Die Grabungen in Mikulčice 1954-1992. Geschichte, Grabungsmethoden und Dokumentation. In: F. Daim – L. Poláček (Hrsg.), *Studien zum Burgwall von Mikulčice I*. Brno, 13-82.

Poulik, J. 1963: *Dvě velkomoravské rotundy v Mikulčicích*. Praha.

Škojec, J. 2005: *Mikulčice-Valy (okr. Hodonín), plocha T 2005-II v „Těšickém lese“*. Nálezová zpráva č. 81, uložena v archivu AÚ AV ČR Brno, č.j. 155/06.

Resumé

Burgwall Mikulčice-Valy, Flur „Těšický les“, Grabungsflächen T 2005-I und II. Mittel- und Jungburgwallzeit. Siedlung, Gräberfeld. Suchgrabung.

MIROSLAV (okr. Znojmo)

Intravilán města. Doba starohradištní (7.–8. stol.), středohradištní (9. stol.), mladohradištní (12. stol.), středověk (14.–15. stol.), novověk (16. stol.). Sídlíště, středověké a novověké město. Záchraný výzkum.

V rámci záchraného archeologického výzkumu souvisejícího se stavbou I. a II. etapou průtahu Miroslavi se podařilo zachytit doklady intenzivního osídlení starších osad, které jsou přímými předchůdci dnešního města a dokládají kontinuitu osídlení v prostoru dnešního náměstí, Husovy a Radniční ulice. Ze starohradištního období musíme jmenovat především soubor nálezů ze zásobní jámy 509, která byla navíc porušena zásobní jámou ze středohradištního období (9. stol.). V koncentraci nálezů na dně objektu byl – mimo nálezy keramiky – objeven unikátní jednostranný kostěný hřeben se zdobenou spojovací příčkou a železnými nýty, který je zcela ojedinělým nálezem v takovém typu sídlíštního objektu (obr. 137).

Po středohradištním období (9. stol.) zaznamenáváme velkou intenzitu osídlení v průběhu 12. stol. Reprezentují ho především objekty výrobního typu z baterií pecí (obr. 138), polozemnice a další objekty. Z drobných nálezů stojí za pozor-

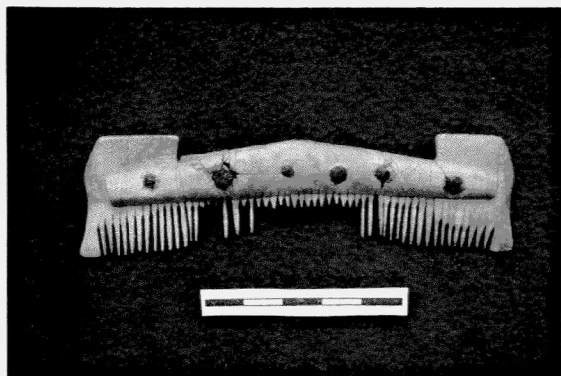
Obr. 138. Miroslav – intravilán města. Příklad výrobního objektu 530 s baterií pecí z 12. stol.

Miroslav – Innenbereich der Gemeinde. Die Grube 530 mit einer Ofengruppe aus dem 12. Jh.

Obr. 139. Miroslav – intravilán města. Esovitá záušnice z objektu 530 (12. stol.).

Miroslav – Innenbereich der Gemeinde. Schlafen-ring aus der Grube 530 (12. Jh.).

Obr. 137. Miroslav – intravilán města. Kostěný hřeben z jámy 509 (7.–8. stol.).

Miroslav – Innenbereich der Gemeinde. Knochenkam aus der Grube 509 (7.–8. Jh.)

Obr. 140. Miroslav – intravilán města. Prozkoumaná vstupní část lochu z 15. stol.

Miroslav – Innenbereich der Gemeinde. Der erforschte Eingangsteil des unterirdischen Erkers aus dem 15. Jh.